

J&T BANKA

WR

WEALTHREPORT2017

Unikátny výskum
správania, názorov
a zámerov českých
a slovenských
dolárových milionárov,
ktorý iniciovala
J&T Banka, expert
na investície a na
správanie majetných
a náročných ľudí.

VITAJTE VO SVETE BOHATÝCH A ÚSPEŠNÝCH

Čo vieme o slovenských milionároch, ako rozmýšľajú, žijú, kam investujú, čo ich zaujíma, a ako pristupujú k výchove svojich detí? V čom vidia najväčšie zhodnotenie a, naopak, čo môže ohroziť ich majetok?

Naši bohatí prešli poriadnu cestu od ľudí s veľkým majetkom k spoločskej elite, ktorá sa aktívne podieľa na dianí okolo nás. Oni sami stoja pred neľahkým rozhodnutím. Ako prvá porevolučná generácia bohatých sa zamýšľajú nad tým, ako so svojimi firmami naložia ďalej. Majú po boku vhodných nástupcov, alebo je čas predať vybudované impérium? Zistili sme o nich viac.

Unikátna štúdia J&T Banka Wealth Report po šiestykrát na Slovensku

a po siedmy raz v Česku prezentuje pohľad dolárových milionárov na ekonomické výzvy, stav spoločnosti a v nejednej otázke ich porovnáva s tými zahraničnými.

Naša banka pomáha Slovákom už viac ako 10 rokov spravovať ich majetok a nachádzať nové riešenia pre ich podnikateľský a spoločenský život.

Prijmite pozvanie do sveta úspešných.

ING. ANNA MACALÁKOVÁ
Riaditeľka J&T Banky

DOLÁROVÝ MILIONÁR V KOCKE

Od investícií do zahraničných akcií, korporátnych dlhopisov a poľnohospodárskej pôdy a do stavebných pozemkov očakáva najvyššie zhodnotenie.

Výsledok referenda vo Veľkej Británii o začatí tzv. brexitu vníma negatívne.

Zamestnáva znevýhodnené skupiny občanov, mladých bez praxe a spolupracuje s učilišťami a so strednými školami.

V skutočnosti je konzervatívnym investorom. Rizikové investície tvoria len 20 % jeho portfólia a je rezervovaný k investovaniu do technologických inovácií či do výskumu formou start-upov.

Je za zákaz fajčenia v reštauráciách, súhlasí so zrušením stravných lístkov so zákazom predaja sladkostí v školách.

Pri výchove detí viac akcentuje disciplínu, cieľavedomosť a samostatnosť. Kladie dôraz na vnútornú motiváciu namiesto vonkajšej kontroly.

Žil niekedy v zahraničí.

Pri investovaní berie do úvahy aj spoločenskú zodpovednosť.

Výrazne rastie jeho záujem o investovanie do podielových fondov.

Je proti pozitívnej diskriminácii žien či proti zvyšovaniu výdavkov na armádu.

Nemá jednoznačný názor na dotácie na obnoviteľné zdroje energií.

Slováci sú ohľadne ekonomického vývoja skeptickejší ako Česi.

Tretina slovenských dolárových milionárov má polovicu svojho portfólia v zahraničí.

Dobročinnosť mu nie je cudzia. V otázke pomoci potom preferuje lokálnu pred globálnou.

AKO VYZERÁ DOLÁROVÝ MILIONÁR

Má v priemere 52, vyštudoval na vysokej škole a je majiteľom firmy. Nie je to žiadny reštituent ani nezdedil svoj majetok, ale zarobil si ho dlhodobým rozvojom svojho podnikania.

MILIONÁRI STARNÚ

Zatiaľ čo vo vlaňajšom prieskume vyšlo, že dolároví milionári v Česku a na Slovensku majú priemerne 51, resp. 50 rokov, tohtoroční milionári sú o celé dva roky starší (v ČR 53 rokov, v SR 52 rokov). Mladých milionárov je medzi dolárovými milionármi len minimum – vo veku od 18 do 34 rokov tvoria 3 % zo všetkých milionárov v Česku a 5 % na Slovensku. Vo svete sú však milionári ešte starší – ich priemerný vek je 58 rokov.

MILIONÁR NOSÍ NOHAVICE...

Svet dolárových milionárov je stále svetom mužov. V Česku tvoria muži 86 % z dolárových milionárov a na Slovensku dokonca 96 %. Aspoň v Česku začali ženy mužom trochu šliapať na päty (vlani muži tvorili 90 %), naopak, na Slovensku ich počet klesol o 2 % (v roku 2016 bolo žien 6 %).

Obdobný trend však možno sledovať aj inde vo svete. Podľa Wealth- X Billionaire Census 2017 je ultrabohatých žien 11 % a podľa Hurun Global Reach Listu 2017 je ich 15 %.

NA SVOJ MAJETOK SI ZAROBIL SÁM

Hlavným zdrojom majetku českých a slovenských milionárov je podnikanie alebo práca pre zamestnávateľa (82 % v ČR, 86 % v SR), čo je výrazne vyšší podiel ako vo svete, kde je rádovo čisto self made milionárov len 66 % (Hurun Global Rich List 2017). Formou dedičstva, reštitúcie alebo výhry získali svoj majetok len 2 % respondentov v ČR a 1 % v SR a kombináciou práce a dedičstva 16 % milionárov v ČR a 13 % v SR. Typický respondent – milionár naštartoval svoje podnikanie vlastným pričinením v 90. rokoch minulého storočia, pričom nemohol počítať s dedičstvom alebo s výraznejším majetkom od rodičov, ako to často je vo vyspelom svete.

Zaujímavé je pozrieť sa, aké predstavy o nadobudnutí majetku tých najbohatších má bežná populácia. Len 16 % z nich si myslí, že milionári získali majetok iba vlastnou prácou, 38 % sa domnieva, že ho získali kombináciou práce a dedičstva, 27 % usudzuje, že milionári získali majetok dedičstvom, výhrou či reštitúciou, a až 20 % je presvedčených, že sa k majetku dostali iným spôsobom. Obrazne povedané populácia si myslí, a to približne rovnako v Česku aj na Slovensku, že milionárom spadli peniaze „z neba“ alebo ich získali nelegálne.

Oveľa menší pocit životného neúspechu má všeobecná populácia, čo však skôr súvisí s menšou podnikateľskou a investičnou aktivitou. Podnikateľský, resp. investičný neúspech údajne nikdy nezažilo 73 % populácie (zhodne v ČR aj v SR), len 10 % populácie v ČR a 8 % v SR zažilo výraznú stratu investovaných prostriedkov.

Častou definíciou úspechu je pre dolárových milionárov „nájdenie pokoja“, čo do značnej miery súvisí so životnou fázou, v ktorej sa respondenti nachádzali: po mladosti a mladšom strednom veku, keď sa odpovedajúci museli „naháňať za peniazmi“, prišlo obdobie, v ktorom si konečne dokážu užívať spoločnosť

svojich blízkych, cestovanie, dobré jedlo a pitie. Niektorí chápu „vnútorný pokoj“ v súvislosti s východnou filozofiou a s budhizmom, a to aj z hľadiska potlačenia túžby po materiálnych hodnotách, uvedomujú si však, že kľúčovým faktorom nájdenia „pokojnej mysle“ je finančné zabezpečenie.

ŽIL NIEKEDY V ZAHRANIČÍ

Dolároví milionári cestujú viac ako bežná populácia alebo v zahraničí dokonca žili. Podľa prieskumu žilo v zahraničí 42 % z českých milionárov, pričom najčastejšími krajinami pobytu sú USA, Nemecko a Veľká Británia. Na Slovensku je situácia podobná ako v Česku, ale rozdiely medzi milionármi a populáciou nie sú také veľké – milionárov žilo v zahraničí 32 % (najviac v ČR a vo Veľkej Británii), zástupcov populácie 20 %.

Z predchádzajúcich ročníkov prieskumov vyplynulo, že bohatí sú ochotní svoje deti podporovať na štúdiu v zahraničí a tiež ich motivujú k cestovaniu alebo k pracovným skúsenostiam v zahraničí.

Mobilita medzi bohatými sa zvyšuje aj v zahraničí. Podľa Wealth Insight zväzok 18, Barclays 2015 takmer polovica (43 %) respondentov žila vo viac ako jednej krajine. Motiváciou pre nich bolo napĺňanie ich medzinárodnej kariéry, chopiť sa finančných príležitostí a zaistiť lepšiu kvalitu vzdelania pre ich deti.

Potenciál investícií vidia českí a slovenskí milionári odlišne. Česi v súčasnosti očakávajú najzaujímavejšie zhodnotenie od stavebných pozemkov (38 %), rezidenčných nehnuteľností (33 %), poľnohospodárskej pôdy (28 %) a od start-upov (27 %). Slováci veria v najzaujímavejšie zhodnotenie akcií zahraničných firiem (32 %), alternatívnych investícií (24 %), poľnohospodárskej pôdy (21 %) a korporátnych dlhopisov (21 %).

FIRMY UŽ NEPRIŤAHUJÚ

Ak sa pozrieme na investičné trendy v horizonte uplynulých piatich rokov, môžeme spozorovať, že medzi českými milionármi sa zvyšuje počet tých, ktorí veria výhodnosti investícií do rezidenčných nehnuteľností (11 % v roku 2013 a 33 % v roku 2017) a do start-upov (21 % v roku 2013 a 27 % v roku 2017). Rovnako sa zvyšuje vnímanie výhodnosti investícií do stavebných pozemkov (35 % v roku 2013 a 38 % v roku 2017), naopak, klesá očakávanie pri nákupe firiem (35 % v roku 2013 a 18 % v roku 2017).

Odliv od nákupu firiem pozorujeme aj na Slovensku (35 % v roku 2013 a 8 % v roku 2017). Naopak, dobre sa darí akciám

zahraničných firiem (23 % v roku 2013 a 32 % v roku 2017) a podielovým fondom (6 % v roku 2013 a 15 % v roku 2017), akoby slovenskí milionári dôverovali vývoju vo svete. Nárast potvrdili aj alternatívne investície (11 % v roku 2013 a 24 % v roku 2017), naopak, svoj pokles potvrdila poľnohospodárska pôda (29 % v roku 2013 a 21 % v roku 2017).

INVESTÍCIE A VÝSKUM ÁNO, ALE BEZ ÚČASTI ŠTÁTU

Okrem čoraz obľúbenejších start-upov celých 29 % českých a 27 % slovenských milionárov uviedlo, že investujú do technologických inovácií alebo do výskumu, pričom v ČR 61 % tých, ktorí do inovácií investujú, a v SR 58 % si informácie o týchto príležitostiach aktívne vyhľadáva.

V Česku je ochotných uvažovať o investícii 44 % tých, ktorí zatiaľ do týchto oblastí neinvestujú, na Slovensku je to iba 26 %. Na Slovensku, naopak, väčšina tých, čo neinvestujú (54 %), uviedla, že ich tieto typy investícií nezaujímajú. Potenciálni investori sú skeptickí

ohľadne vidiny spolufinancovania štátom. Optimistickejšie sa pozerajú na možnosť spolufinancovania investícií do technologických inovácií alebo do výskumu zo strany iných súkromných subjektov.

SLOVÁCI MIERIA DO ZAHRANIČIA

Len 8 % dolárových milionárov na Slovensku uviedlo, že nemá žiadne investície v zahraničí. Každý druhý milionár má aspoň tretinu svojho majetku zainvestovaného mimo Slovenska.

INVESTÍCIE – OD KTORÝCH TYPOV INVESTÍCIÍ JE MOŽNÉ V SÚČASNEJ DOBE OČAKÁVAŤ NAJZAUJÍMAVEJŠIE ZHODNOTENIE (%)?

	2017		2016		2015		2014		2013	
	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR
Stavebné pozemky	18	38	25	34	11	26	20	28	15	35
Rezidenčné nehnuteľnosti	15	33	16	23	8	22	20	18	11	11
Poľnohospodárska pôda	21	28	18	41	15	34	38	31	29	31
Start-upy	15	27	27	26	25	23	20	21	-	-
Akcie zahraničných firiem	32	18	22	18	31	25	23	24	-	-
Nákup firiem	8	18	22	29	25	26	25	41	35	35
Korporátne dlhopisy	21	17	22	10	21	9	25	14	22	23
Iné nehnuteľnosti	11	15	11	11	13	13	9	7	9	7
Technologické inovácie, výskum	15	13	-	-	-	-	-	-	-	-
Alternatívne investície	24	10	23	18	16	17	11	12	-	-
Zmenky	17	10	15	12	22	13	14	10	18	14
Obchody s menami	11	7	8	4	12	12	9	6	22	10
Zlato	10	7	18	16	9	3	11	7	15	11
Akcie CZ firiem / Akcie SK firiem	1	6	3	3	1	4	2	2	7	4
Komodity	4	5	15	9	7	12	7	7	11	17
Podielové fondy	15	5	9	3	13	7	2	5	6	3
Drahé kovy, drahokamy	8	3	4	3	6	5	5	5	6	9
Internetové meny, bitcoin	1	3	0	1	1	2	2	2	-	-
Štátne dlhopisy	3	2	5	3	8	4	9	6	7	7
Termínované vklady	3	2	5	1	4	1	4	1	11	6

*) kancelárie, priemysel, obchod a pod. | **) obrazy, umelecké predmety, šperky, veterány, mince, známky, hodinky...

DOLÁROVÍ MILIONÁŘI A EKONOMIKA

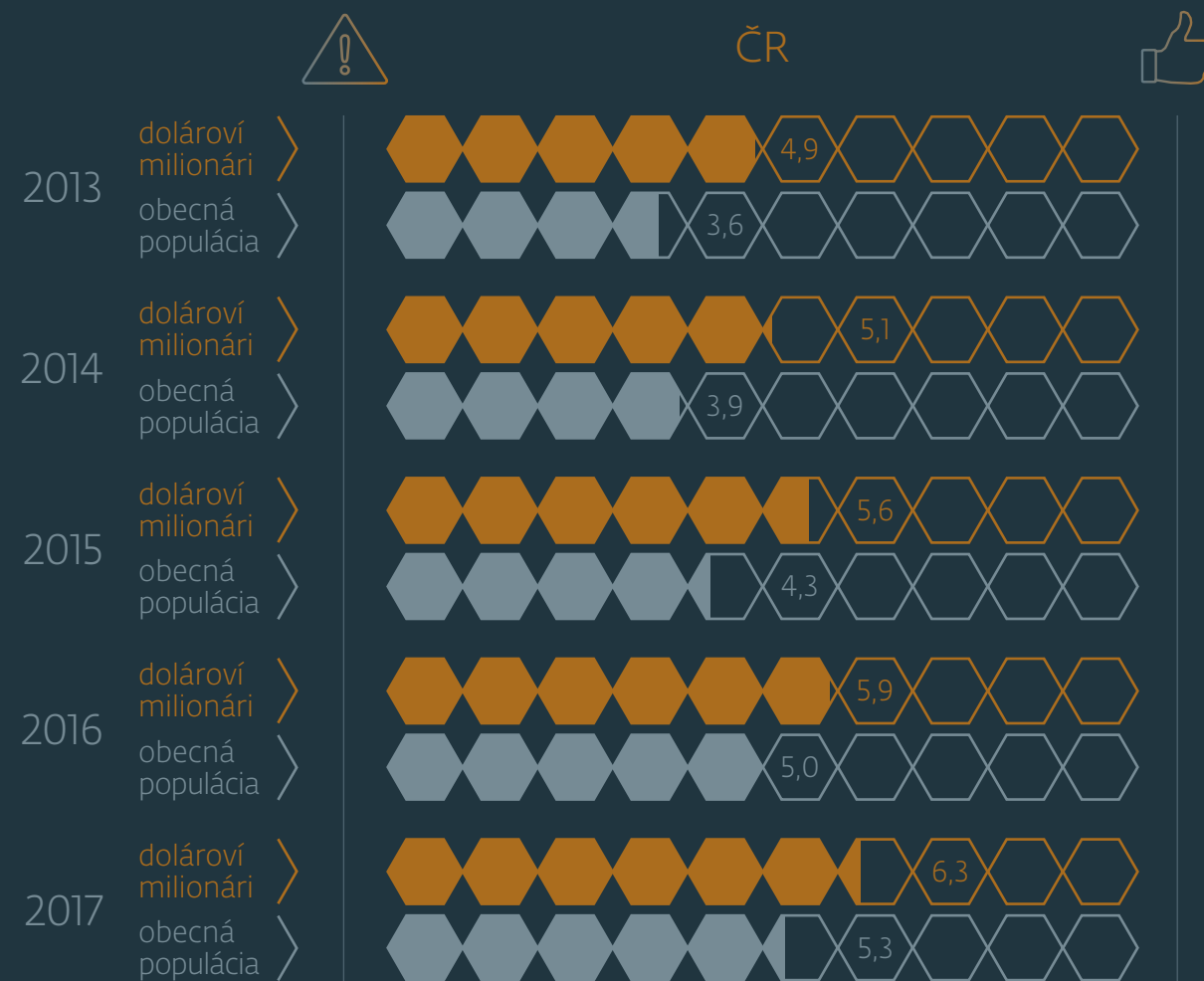
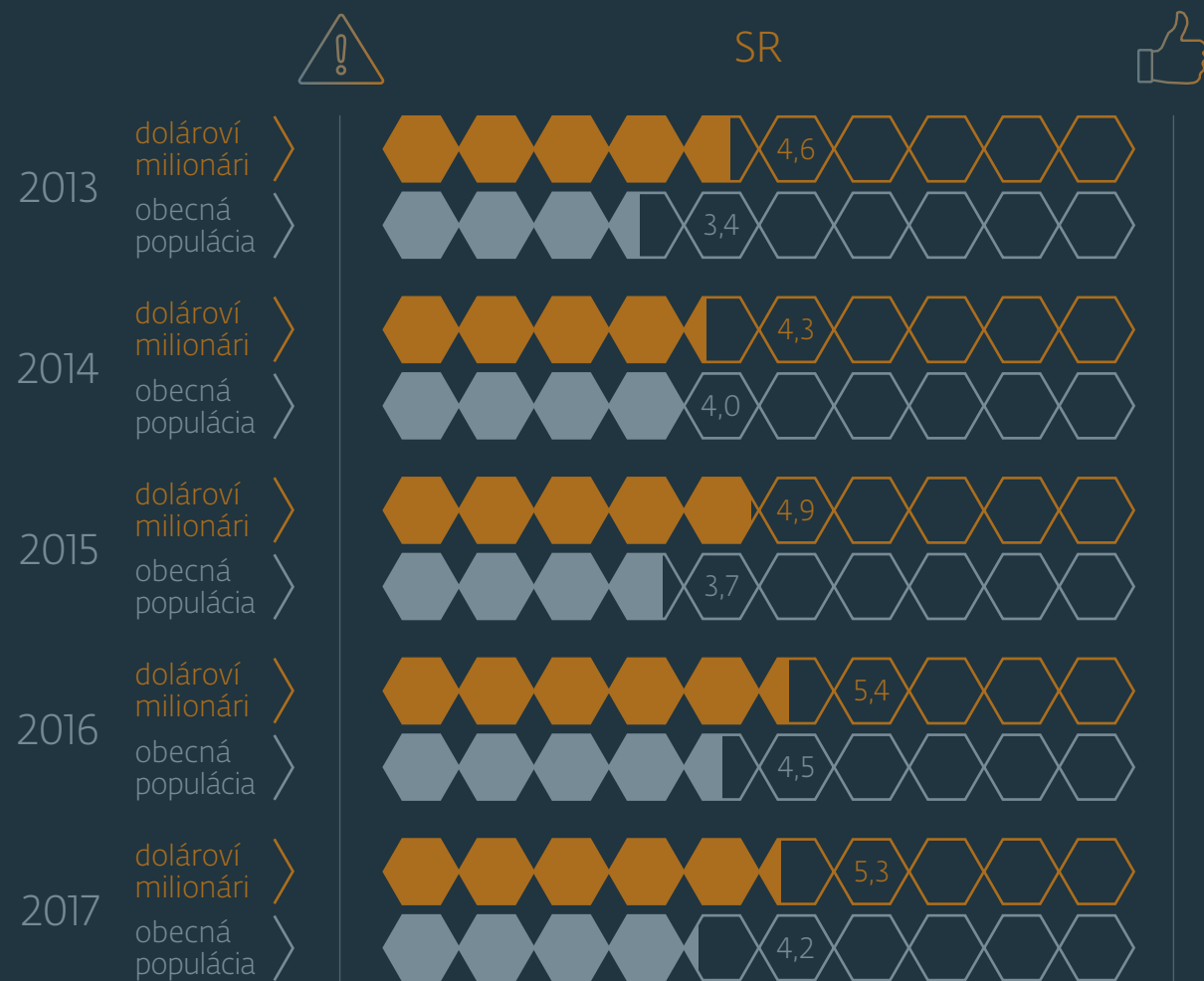
V Česku rastie pozitívne prostredie na investície už 5 rokov za sebou. Toto hodnotenie môže mať vplyv na preferenciu investícií – môže viesť k posunu od firiem k ľuďom, teda poklesu záujmu o firmy, ktoré sú už po prevzatí drahé, k Čechom ako spotrebiteľom (záujem o rezidenčné nehnuteľnosti v dôsledku nárastu bohatstva a kúpnej sily stredných vrstiev).

Naopak, na Slovensku je hodnotenie ekonomickej situácie pozitívne, ale v nižšej miere ako v ČR. Na Slovensku všeobecná populácia prepadla miernej skepse, čo môže byť spôsobené tým, že kým v ČR sa očakáva skokové zlepšenie, Slovensko skokovým zlepšením životnej úrovne relatívne nedávno prešlo.

Pri porovnaní so zvyškom populácie sa už tradične ukázalo, že dolároví milionári sú k aktuálnemu vývoju ekonomiky vždy o niečo optimistickejší.

Takmer tretina dolárových milionárov zarobila na pohyboch devízových kurzov za ostatných 12 mesiacov formou zvýšenia výnosov z investícií v cudzích menách a ďalších 8 % zarobilo na menových špekuláciách. 31 % bohatých uviedlo, že pohyby devízových kurzov sa ich nijako nedotkli, keďže boli proti nim zaistení. 14 % uviedlo, že ich volatilita na devízových trhoch negatívne zasiahla, keď znížila výnosy z investícií mimo eurových aktív.

SÚČASNÚ EKONOMICKÚ SITUÁCIU V NAŠEJ KRAJINE HODNOTÍTE...

DOLÁROVÍ MILIONÁRI A SPOLOČNOSŤ

SPOLOČNOSŤ

Z výsledkov predošlého ročníka Wealth Reportu vieme, že bohatí ľudia oceňujú najmä predvídateľnosť a nemennosť podmienok. Výrazné spoločenské zmeny nie sú tým, čo by ich lákalo. Naopak, možnosť výrazných spoločenských zmien v nich vytvára napätie. Oni sú totiž tými, kto môže veľa stratiť. Od štátu teda tak v Česku (81 %), ako na Slovensku (96 %) očakávajú predovšetkým dlhodobú koncepciu rozvoja, ďalej bezpečnosť, dobré podmienky na život a na podnikanie. Pritom však zostávajú liberálni, pravicovo orientovaní a čakajú, že štát nebude zbytočne míňať. Boli by za zvýšenie spoluúčasti pacientov na zdravotnej starostlivosti (v ČR 68 %,

v SR 58 %), ale zároveň si uvedomujú, že nie všetci ľudia sú schopní postarať sa o seba a že existuje časť populácie, ktorá potrebuje pomoc.

Európskej únii vyčítajú neschopnosť riešiť problémy, považujú ju za slabú a chorú. Dôsledkom tejto slabosti je podľa ich názoru neschopnosť čeliť migračnej kríze, za jednoznačnú bezpečnostnú hrozbu považujú práve migráciu do Európy (v ČR 84 %, v SR 85 %). 66% slovenských dolárových milionárov vyjadrilo obavu z výsledku referenda vo Veľkej Británii o začatí tzv. brexitu. Na druhej strane si uvedomujú ekonomickú užitočnosť Európskej únie najmä pre ich podnikanie.

HODNOTÍTE NASLEDUJÚCE UDALOSTI SKÔR POZITÍVNE (%)?

■ – Miliónári |
 ■ – Populácia

FIRMY HĽADAJÚ ZAMESTNANCOV AJ V ZNEVÝHODNENÝCH SKUPINÁCH

Tohtoročný J&T Banka Wealth Report potvrdil, že väčšina dolárových milionárov vyvíja dobročinné aktivity priamo vo svojej firme (60 % v ČR, 55 % v SR). Najčastejšie ide o zamestnávanie občanov, ktorí zmenili odbor alebo prešli rekvalifikáciou, o zaučenie mladých bez praxe (23 % v ČR, 25 % v SR), ďalej o starších zamestnancov (26 % v ČR, 15 % v SR) a o podporu skrátených úväzkov pre matky s deťmi (25 % v ČR, 15 % v SR). Spoluprácu s učilištom alebo so strednou školou, kde si strážia kvalitu vzdelávania, v prieskume uviedlo 11 % českých a 10 % slovenských milionárov.

Väčšina spomínaných aktivít vyplýva zo snahy nájsť pre firmu vhodných zamestnancov. Aktivity sú pritom častejšie v Česku, kde je nezamestnanosť nižšia ako na Slovensku.

FIRMY A POPULÁCIA NIE SÚ V ROZPORE

Prieskum sa spýtal aj všeobecnej populácie, ktoré aktivity by podľa nej mali úspešné firmy vyvíjať. Väčšina českej a slovenskej populácie si želá, aby firmy zamestnávali aj starších pracovníkov, ktorí zmenili odbor alebo prešli rekvalifikáciou (59 % v ČR, 48 % v SR), aby podporovali skrátené úväzky (55 % v ČR, 49 % v SR), ponúkali zaučenie mladým bez praxe (63 % v ČR, 56 % v SR) a aby spolupracovali so školami (57 % v ČR, 59 % v SR).

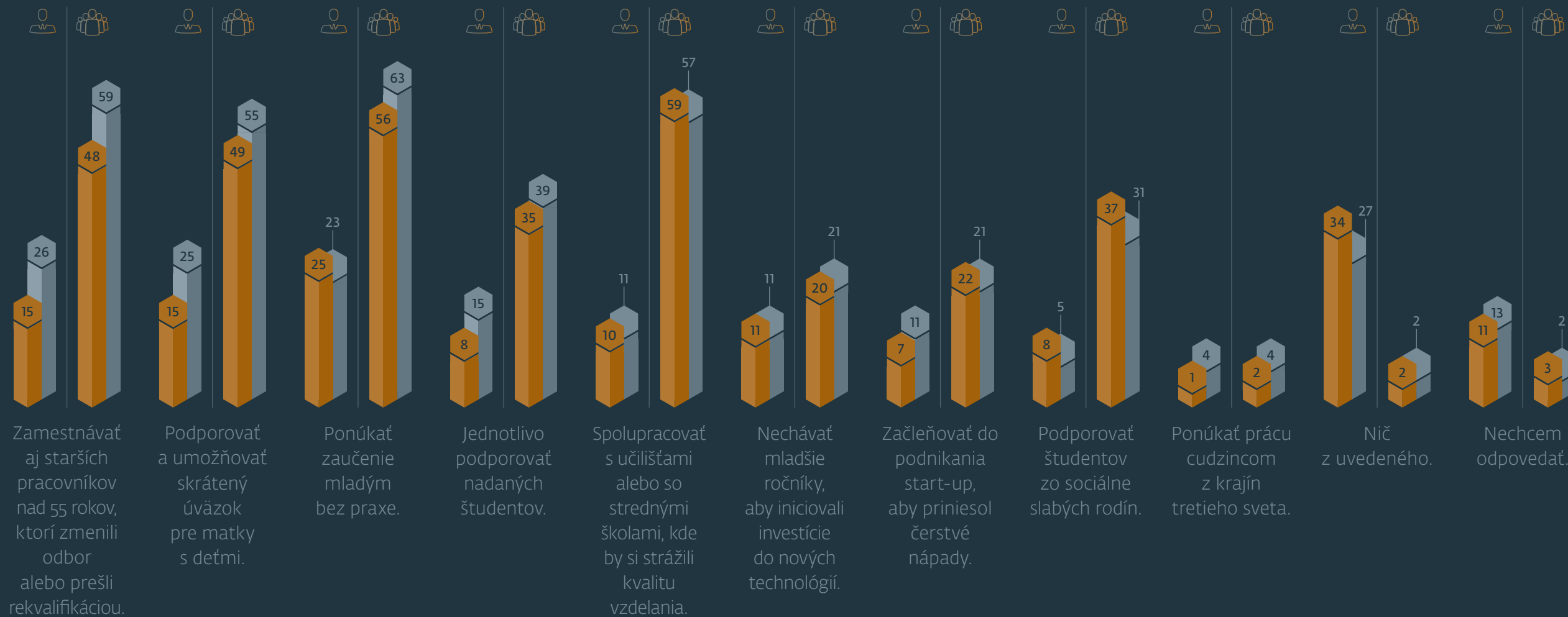

HODNOTA ČASU A ZODPOVEDNOSŤ VOČI DRUHÝM

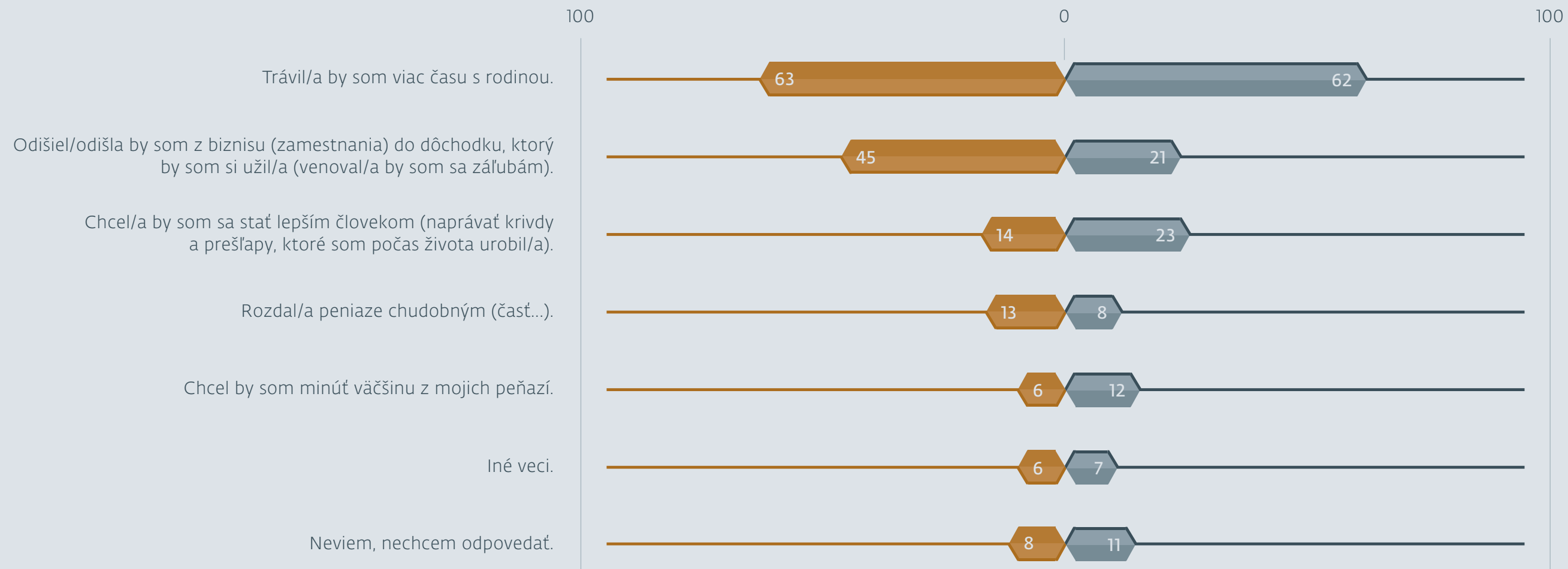
Prieskum ukázal ľudskú stránku milionárov. Svoje posledné roky života by chceli stráviť v ústraní a v kruhu rodiny, mimo práce.

Slovenskí milionári budú pracovať vždy. Bohatstvo na to nemá vplyv. Práve záľuba pracovať vo svojom odbore je predikciou ich úspechu. Často nesú zodpovednosť, od ktorej by nemohli len tak odísť, pretože na nich visí správa majetku, zamestnanci, veritelia, rodina, miestne futbalové družstvo a pod.

MILIONÁRI – ZAČLEŇUJETE RÔZNE GENERÁCIE DO ČINNOSTI FIRMY POMOCOU NIEKTOREJ Z NASLEDUJÚCICH AKTIVÍT (%)?
POPULÁCIA – KTORÉ Z TÝCHTO AKTIVÍT BY MALI VYVÍJAŤ FIRMY PÔSOBIACE V ČR/SR (%)?

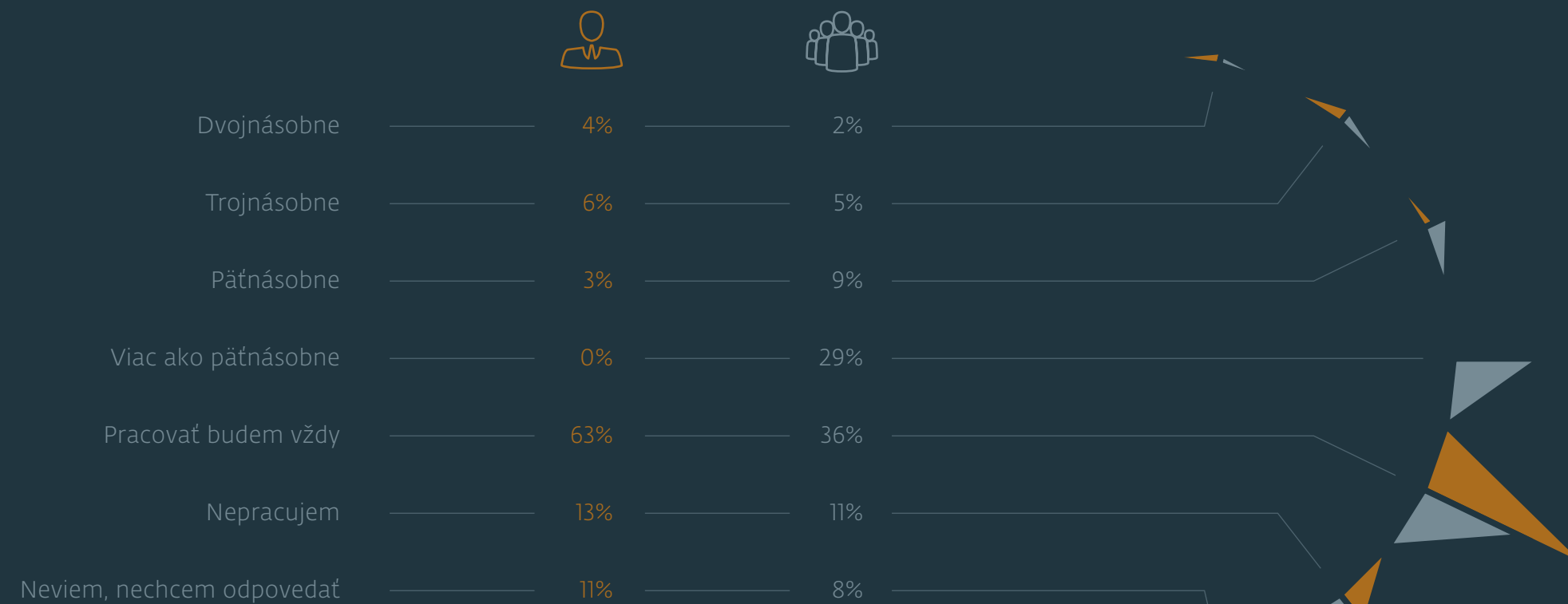

AK BY VÁM OSTALI LEN POSLEDNÉ 3 ROKY ŽIVOTA, KTORÉ Z VECÍ BY STE ROBILI INAK OPROTI DNEŠNÉMU STAVU (%)?

 – Milionári |
  – Populácia

KOĽKONÁSOBNE VIAC BOHATSTVA BY STE MUSELI MAŤ, ABY STE PRESTALI PRACOVAŤ?

DOLÁROVÝ MILIONÁR AKO RODIČ

VÝCHOVA

Sú výrazné rozdiely v tom, ako vychovávajú deti bohatí a ako bežná populácia? Prieskum ukázal, že nie sú. Milionári pri výchove svojich detí len o niečo viac akcentujú disciplínu, cieľavedomosť a samostatnosť a ich nároky na deti sú o niečo vyššie. Celkovo je z výchovy badateľný dôraz na vnútornú motiváciu namiesto vonkajšej kontroly.

DRUHÚ RODINU SI UŽÍVAJÚ

Veľká časť milionárov si v strednom veku zakladá druhú rodinu; tento trend je o niečo menej výrazný na Slovensku, kde niekoľko respondentov tvrdilo, že ich (prvá a jediná) rodina je im „všetkým“ a že by im v rozvode bránila aj katolícka viera.

Respondenti prežívajúci obdobie druhej rodiny majú priame porovnanie s výchovou „prvých“ a „druhých“ detí. Mnohí tvrdia, že ľutujú to, že si na svoje staršie deti neurobili dostatok času. Preto sa svojim mladším deťom z druhých rodín venujú viac, trávajú s nimi viac „kvalitného času“ a sú pri ich výchove menej autoritatívni.

NA ODOVZDANIE MAJETKU SÚ PRIPRAVENÍ

Minuloročný prieskum ukázal, že väčšina českých a slovenských dolárových milionárov už niekedy uvažovala o tom, ako prevedie svoj majetok na ďalšiu generáciu. Dokonca necelá štvrtina (v ČR 23 %, v SR 23 %) už presne vie, kto raz prevezme ich majetok a ako to bude všetko fungovať. Väčšina z nich síce vzhľadom na svoj vek nemusí akútne riešiť odovzdávanie majetku ďalšej generácii, tuší však, že v budúcnosti sa tomuto problému nevyhne.

V otázkach prevodu majetku na ďalšiu generáciu majú obavy hlavne z toho, či budú potomkovia pripravení prevziať majetok, či rodina majetok „neprešustruje“ alebo či to nespôsobí konflikty v rodine. Pri prevode je pre nich dôležité, aby sa správne rozhodli a aby boli ku všetkým spravodliví.

Ako nástupcu si dolároví milionári najčastejšie (v ČR 43 %, v SR 46 %) pripravujú niektoré zo svojich detí. Za deti už nie je náhrada, len minimum ich uvažuje, že majetok bude spravovať najatý profesionálny manažér (v ČR 6 %, v SR 8 %).

PODĽA KTORÝCH Z TÝCHTO ZÁSAD VYCHOVÁVATE SVOJE DETI? VEDIEM SVOJE DETI K TOMU, ABY... (%)

METODIKA PRIESKUMU & KONTAKTY

Prieskum, ktorý prebiehal v období február–marec 2017, realizovala J&T Banka v spolupráci s agentúrou Perfect Crowd.

Cieľom prieskumu bolo zmapovať investičné správanie a životný štýl dolárových milionárov, teda tých, ktorých disponibilný majetok má hodnotu minimálne 1 milión USD. Do prieskumu sa zapojilo celkovo 263 respondentov z radov dolárových milionárov (192 Čechov a 71 Slovákov). Dáta boli zbierané pomocou online dopytovania. Kvalitatívny pohľad doplnili hĺbkové rozhovory s 15 respondentmi.

J&T Banka, a. s.,
pobočka zahraničnej banky
Dvořakovo nabrežie 8, 811 02 Bratislava

V prípade otázok sa, prosím, obráťte na:

Dominika Bizíková
PR manažérka J&T Banky
bizikova@jtbanka.sk

Andrej Kyselica
manažér projektu
kyselica@jtbank.cz